

Niet toetsen in Juni; nog meer argumenten

Luc Koning Pravoo

A. Inleiding

Enkele dagen geleden heb ik een artikel geplaatst op LinkedIn over het al dan niet afnemen van de E-toetsen in juni.

Ik pleitte ervoor om de E-toetsen af te nemen na 4 weken onderwijs NA de grote vakantie. Dat artikel was een reactie op een artikel van een collega waarin gepleit werd wel te gaan toetsen. Er zijn veel reacties gekomen op mijn artikel waarbij een grote meerderheid bleek voor het niet toetsen.

Sommige bestuurders denken daar anders over en willen dat leerkrachten een nulmeting doen als de kinderen weer terug komen. Hopelijk kan dit artikel u verder helpen.

B. De opzet

Ik zal eerst de 6 hoofdargumenten geven en daarna nog wat aanvullende aspecten bespreken. Ik eindig met het bespreken van de situatie in het speciaal onderwijs.

C. De hoofdargumenten

1. De pedagogische prioriteit

Als de kinderen weer naar school mogen, is het belangrijk om de pedagogische prioriteit de boventoon te laten voeren. Over die pedagogische prioriteit heb ik een artikel geschreven en aan het eind treft u de link aan naar dat artikel. De keuze voor die prioriteit betekent dat u geen krampachtig bijspijkeronderwijs moet organiseren om de eventuele achterstand in te gaan halen. De prioriteit moet eerst liggen bij de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen en gaandeweg kan de nadruk weer op de gewone vak- en vormingsgebieden komen te liggen. Tijdens die eerste dagen van het herbeginnen van de scholen wordt er trouwens ook wel getaald en gerekend. Zie voor de details de informatie in het eerder genoemde artikel en de link aan het eind van dit artikel.

2. De normering

De periode van maart tot de schoolstop is geen reguliere schoolperiode geweest met regulier onderwijs. Dat betekent de normen geen waarde hebben. De normen zijn gebaseerd op kinderen die een reguliere ontwikkelingsperiode hebben doorgeemaakt. Je kunt wel een score van een kind bepalen, maar of de opbrengsten naar verwachting zijn, kun je niet bepalen.

3. De onbetrouwbaarheid van de beoordeling

De betrouwbaarheid van toetsanalyses wordt bepaald door de mate waarin er regu-

lier onderwijs is geboden en dat is niet nu niet het geval. Dus niet doen.

4. De druk

Toetsen leveren scores op en scores betekenen analyses en een beoordeling van het ontwikkelingsverloop van een kind. Daar moet u met de ouders en het kind over spreken en dan brengt u onnodige stress en druk omdat uw uitspraken over die scores weinig zeggen. De opbrengsten van die toetsen wegen niet op tegen de afnamedruk. Doe dat niet. Veel kinderen hebben vaak al heel wat druk en stress ervaren. Daar moet dit niet nog bijkomen.

5. Een nutteloze nul-meting

De scores aan het eind van het jaar worden vaak gebruikt om als handvat te dienen voor de begeleiding van de kinderen na de vakantie, maar door de wisselvalligheid van de afgelopen periode is het beter het onderwijs na de vakantie meteen goed aan te pakken er goed tegenaan te gaan en in de 4e week na de vakantie de toetsen af te nemen en die gegevens als start te nemen voor onderwijs dat dan volgt. Dat zal ook een iets ander schooljaar worden dan een gewoon schooljaar. Deze argumenten gelden ook voor schoolbesturen die overwegen hun scholen op te dragen meteen na het opheffen van de schoolstop een nulmeting uit te laten voeren. Om pedagogische redenen (de pedagogische prioriteit) is dat niet aan te bevelen, maar ook omdat men onzeker kan zijn over de kwaliteit van het geboden thuisonderwijs. Het is belangrijker de tijd te steken in het aansluitend onderwijs.

6. Het terugvalverschijnsel

Veel kinderen vertonen een terugval na de grote vakantie en er is nu een mooie gelegenheid om de beginsituatie na de grote vakantie te hanteren voor het onderwijsaanbod en niet de prestaties aan het eind van het schooljaar. We zijn gewend om E-toetsen af te nemen, maar zeker voor het lezen zouden we die toetsen aan het begin van het schooljaar af moeten nemen. Nu kan dat en dat is een bijkomend voordeel. We moeten eens bekijken of we meer met B-toetsen kunnen gaan werken (B=begin)

D. Aanverwante zaken

D.1. Als de scholen eventueel op 4 mei weer beginnen (daar is nu nog niets zeker over) hebben de scholen die het eerst op grote vakantie gaan nog 8 weken en dan is het belangrijk de komende 2 weken al vast het onderwijsaanbod voor te bereiden. Het zal nog anders worden als de groepen in delen worden gesplitst en in deeltijd naar school gaan. Ga bij de start van het onderwijs uit van een à twee 2 weken werken met de focus op de pedagogische prioriteit. Voorkom dat er de resterende weken krampachtig bijspijkeronderwijs ontstaat. De aan te bevelen insteek is: eerst doen wat we kunnen en kijken wel hoever we komen. Kies voor rekenen en taal geen eind-schooljaardoelen (zoals het SLO voorstelt), maar maak een leerlijn waarin de tussendoelen belangrijker

zijn dan het einddoel. Bereid zo'n speciale leerlijn nu voor. Nogmaals: zet daar geen druk achter, maar volg wat de kinderen aankunnen. Voor het samenstellen van die leerlijn start u halverwege de periode dat de kinderen niet op school zijn geweest. Daarvoor hebt u helemaal geen nul-meting nodig. U merkt dan vanzelf wat u aan moet passen en nog moet ontwerpen.

D.2 Neem geen toetsen af, maar maak een portfolio waarin voor/door het kind (vanaf groep 4) beschreven is wat het kind gedaan heeft en u geeft aan hoe het kind het gedaan heeft tijdens de lessen die u hebt gegeven. Iedere leerkracht heeft wel de creativiteit om zo'n portfolioboekje/zulke bladen te maken.

D.3 Bespreek dat portfolio ook met de ouders tijdens de 15-minutengesprekkje, want die gesprekken zijn belangrijk om de afgelopen periode met de ouders af te sluiten.

D.4 Een groot deel van de kinderen kan zich vanaf M4 zelf leren lezen als ze maar de geschikte boeken krijgen. Er is echter wel een grote kans dat de kinderen met zwakke leesprestaties lijden onder deze coronacrisis omdat zij wel gerichte begeleiding nodig hebben. Het is belangrijk om voor deze kinderen in de 2e week na het de schoolopstelling toch de speciale leesbegeleiding thuis en op school weer op te starten. Vooral het doorgaan met de leeskaarten van de DMT-oefenmap is dan aan te bevelen.

D.5 Als u kinderen hebt waarvoor u denkt dat leertijdverlenging (beter woord voor doubleren of zitten blijven) nodig is, dan kunt u, als u twijfelt, wel de toetsen afnemen, maar daarbij moet u als de uitkomsten twijfelachtig zijn het kind het voordeel van de twijfel geven en gewoon over laten gaan.

D.6 In het voorafgaande heb ik me vooral gericht op de kinderen vanaf groep 4. Ook de kleuters en de kinderen in groep 3 hebben deze voor hen vaak onbegrijpelijke tijd moeten doorstaan. Voor de kleuters geldt alles van het voorafgaande. Geef ze de tijd, laat ze ook veel vrij spelen en geef ze veel mogelijkheden zich te uiten en buiten te spelen. Lees ze veel voor en stap geleidelijk weer in het gewoon onderwijsaanbod, waarbij hier ook geldt dat niet de eindnormen van groep 2 leidinggevend zijn, maar wat de kinderen aankunnen. Ook hier geen racen en stampen van letterkennis zoals vaak is voorgesteld in de social-media. Voor groep 3 geldt ook dat veel gewoon lezen met de kinderen eerst belangrijk is en het bespreken en beleven van de teksten en dan kunt u geleidelijk weer oefenstof aanbieden die zo op helft ligt van dat u nog zou moeten doen van maart tot 4 mei. (of later, als op 4 mei de scholen niet weer beginnen.). Reduceer ook hier het onderwijs niet tot krampachtig bijspijkeronderwijs.

D.7 Voor onlinetoetsen van basisschoolkinderen gelden de al aangegeven argumenten

ook.

D.8 Tijdens de LinkedIn-discussie stelde een sbo-leerkracht juist wel te gaan toetsen.

Argumenten waren: (steeds geef ik commentaar op de argumenten van de leerkracht)

- Sbo-leerkracht: Dus als er een redelijk aantal weken is voor de zomervakantie gewoon gaan toetsen, plannen maken en hopen dat volgend schooljaar weer normaal gaat worden. [Commentaar: als het ergens nodig is eerst de aanpak van de pedagogische prioriteit te hanteren, dan is het wel in het speciaal onderwijs. Het is een denkfout om toetsen af te nemen voor een nulmeting. Laat kinderen gewoon verdergaan met waar ze mee bezig waren. Dat weet de groepsleerkracht ook wel zonder de toetsen. Het toetsen aan het eind van het schooljaar is in het speciaal onderwijs ook maar beperkt zinvol vanwege het terugvalverschijnsel.
- Sbo-leerkracht:Ik zou willen weten waar de gaten groter geworden zijn (of juist niet) dus ben ik een goede analyse nodig om verder kunnen werken, [Commentaar: u kunt in het sbo de kinderen gewoon enkelen stap terug laten beginnen vanaf het moment waar ze huis mee bezig waren (als dat thuis al gelukt is.)
- Sbo-leerkracht:Ik heb een argument gezien om wel te toetsen: de Plaatsingswijzer zou toetsen in september/oktober niet kunnen verwerken [Commentaar: De plaatsingswijzer bepaalt totaal niet wat wij doen. Het zijn bijzondere tijden en dan doen we ook bijzondere dingen en dan kijken we wanneer we toe zijn aan het doorgeven van gegevens aan de plaatsingswijzer. Dat kan ook best na de grote vakantie. Laat u niet onder druk zetten.

Sbo-leerkracht:Wij hebben het laten gebeuren, dat kinderen bij het woord Cito wit wegtrekken, daar zijn wij, media, ouders, inspectie en ministerie allemaal voor verantwoordelijk [Commentaar: dat wit wegtrekken waar deze leerkracht het over heeft vind ik dieptreurig. Daar moet toch iets anders op te bedenken zijn. Wat zeggen de uitslagen als kinderen die toetsen zo stressvol moet ondergaan. Bij het redzaamheidslezen nemen we ook toetsen af, maar het wegnemen van de instructie om SNEL te lezen zorgt er al voor dat de stress aanzienlijk minder is. De toekomst van het sbo zal toch moeten liggen bij het meer formatief en ontspannen evalueren.

Samenvattend zijn er geen argumenten om in nu komende periode te gaan toetsen in het sbo.